

Zasady oceniania z fizyki w szkole ponadpodstawowej
Krzysztof Kadowski

CELE OCENIANIA.

Ocenianie i sprawdzanie jest integralnym elementem procesu nauczania i powinno występować w różnych formach oraz we wszystkich jego etapach.

Ocenianie wewnątrzszkolnych osiągnięć edukacyjnych uczniów z fizyki, polega na rozpoznaniu przez nauczyciela poziomu i postępu w opanowaniu przez ucznia wiadomości w stosunku do wymagań edukacyjnych wynikających z programu nauczania.

Celami sprawdzania osiągnięć uczniów na różnych ogniwach lekcji są:

1. dostarczanie informacji o stopniu opanowania wiedzy i umiejętności przez ucznia na danym etapie kształcenia,
2. wykrycie luk i błędów wiedzy ucznia
3. wskazanie uczniom w jaki sposób mogą luki w wiedzy uzupełnić, a błędy poprawić,
4. uwzględnić zaangażowanie, staranność i wkład pracy ucznia,
5. wdrażanie uczniów do samooceny i umiejętności planowania nauki,
6. prognozować przyszłe wyniki nauczania,
7. motywowanie ucznia do dalszej pracy,
8. stanowić pomoc przy planowaniu czynności nauczycielskich i opracowywaniu scenariuszy działań dydaktycznych,
9. uzmysłowić nauczycielowi konieczność zmiany modyfikacji czy też kontynuacji metod pracy z uczniem, a zatem dawać podstawę do ewaluacji programu

KRYTERIA OCEN I FORMUŁOWANIE WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH

1. Oceny osiągnięć uczniów dokonywane są na podstawie hierarchii wymagań tak, aby spełnienie wyższych wymagań uwarunkowane było spełnieniem wymagań niższych. W celu hierarchizacji wymagań na poszczególne stopnie proponujemy przyjęcie następujących kryteriów (wg B. Niemierko):
 - łatwość nauczania zagadnień (przystępność dla uczniów),
 - doniosłość naukowa przekazywanych treści,
 - niezbędność wewnątrzprzedmiotowa dla opanowania kolejnych tematów z przedmiotu,
 - użyteczność w życiu codziennym,
2. Systematyczne ocenianie wiedzy i umiejętności ucznia w różnych formach w warunkach zapewniających obiektywność oceny.
3. Stopnie są jawne dla uczniów i ich rodziców. Na prośbę rodziców stopnie są uzasadniane. Uczeń (lub jego rodzice) otrzymują informację o otrzymanej ocenie częściowej prze wpis do dzienniczka lub zeszytu przedmiotowego.
4. Ocenione prace kontrolne (sprawdziany wiadomości i umiejętności), których oceny mają znaczny wpływ na ocenę semestralną rodzice mogą przejrzeć w czasie dyżurów nauczyciela a także podczas trwania „drzwi otwartych” (pierwszy poniedziałek każdego miesiąca).
5. Poziom opanowania umiejętności uczniów z fizyki, ocenia się według sześciostopniowej skali ocen:

Stopień	Skrót literowy	Ocena cyfrowa
Celujący	cel	6
Bardzo dobry	bdb	5
Dobry	db	4
Dostateczny	dst	3
Dopuszczający	dop	2
Niedostateczny	ndst	1

Przy stopniach bardzo dobry, dobry, dostateczny może być dostawiony znak „+” i „-”, a do oceny dopuszczającej znak „+” w przypadku bieżących ocen cząstkowych oraz klasyfikacyjnej oceny pierwszego semestru.

6. Sposób ustalania ocen cząstkowych z fizyki jest podawany uczniom na pierwszych zajęciach w danym roku szkolnym, oraz przypominany w miarę potrzeb.
7. Przy wystawianiu stopnia kierujemy się następującymi kryteriami ogólnymi:
 - zakres i jakość wiadomości,
 - rozumienie materiału,
 - posługiwanie się i operowanie nabytymi wiadomościami,
 - kultura przekazywania wiadomości.
8. Wymagania edukacyjne dostosowane są do indywidualnych potrzeb psychofizycznych i edukacyjnych ucznia posiadającego opinię poradni psychologiczno-pedagogicznej o specyficznych trudnościach w uczeniu się.
9. Warunki, wymagania jakie musi spełniać uczeń aby uzyskać następujące stopnie z fizyki:

Wymagania na stopień niedostateczny – wymagań nie ustala się. A więc:

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który:

- nie opanował tych wiadomości i umiejętności, które są konieczne do dalszego kształcenia,
- nie potrafi rozwiązywać zadań teoretycznych lub praktycznych o elementarnym stopniu trudności, nawet z pomocą nauczyciela,
- nie zna podstawowych praw, pojęć i wielkości fizycznych,
- często opuszcza zajęcia; nie uzupełnia podstawowych zaległości,
- nie korzysta z proponowanych form pomocy (np. zespoły wyrównawcze, konsultacje indywidualne),

Wymagania na stopień dopuszczający – dotyczą zapamiętywania wiadomości, czyli gotowości ucznia do przypomnienia sobie treści podstawowych praw fizyki, podstawowych wielkości fizycznych, najważniejszych zjawisk fizycznych. Uczeń potrafi rozwiązywać przy pomocy nauczyciela zadania teoretyczne i praktyczne o niewielkim stopniu trudności. Zdobyte wiadomości i umiejętności są niezbędne do dalszego kontynuowania nauki fizyki i przydatne w życiu codziennym. A więc:

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:

- ma braki w wiadomościach i umiejętnościach określonych programem, a braki nie przekreślają możliwości dalszego kształcenia,
- zna podstawowe prawa i wielkości fizyczne,
- potrafi z pomocą nauczyciela wykonać proste doświadczenia fizyczne,
- sprostą wymaganiom koniecznym,
- systematycznie uczęszcza na zajęcia i uczestniczy w nich w miarę swoich możliwości.

Wymagania na stopień dostateczny – dotyczą zrozumienia wiadomości. Oznacza to że uczeń potrafi przy niewielkiej pomocy nauczyciela: wyjaśnić, od czego zależą podstawowe wielkości fizyczne (np. gęstość, praca, rezystancja itp.), zna jednostki tych wielkości, zna i potrafi wyjaśnić poznane prawa fizyki, umie je potwierdzić odpowiednimi, prostymi eksperymentami (np. prawo Archimedesesa, prawo Ohma).

A więc:

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:

- opanował w podstawowym zakresie wiadomości i umiejętności określone programem,
- potrafi zastosować wiadomości do rozwiązywania zadań z pomocą nauczyciela,
- potrafi wykonać proste doświadczenia fizyczne z pomocą nauczyciela,
- zna podstawowe wzory, jednostki i wielkości fizyczne,
- sprostą wymaganiom koniecznym i podstawowym.

Wymagania na stopień dobry – dotyczą stosowania wiadomości i umiejętności w sytuacjach typowych. Oznacza to opanowanie przez ucznia umiejętności praktycznego zastosowania wiedzy i opanował te wiadomości i umiejętności, które są konieczne do dalszego kształcenia, nie potrafi rozwiązywać zadań

teoretycznych lub praktycznych o elementarnym stopniu trudności, nawet z pomocą nauczyciela, nie zna podstawowych praw, pojęć i wielkości fizycznych, często opuszcza zajęcia; nie uzupełnia podstawowych zaległości, nie korzysta z proponowanych form pomocy (np. zespoły wyrównawcze, konsultacje indywidualne), posługiwania się wiadomościami, które są pogłębione i rozszerzone w stosunku do wymagań podstawowych (np. obliczanie wartości wielkości fizycznej według wzoru: gęstości, siły, mocy natężenia prądu itp.), uczeń potrafi samodzielnie rozwiązywać typowe zadania teoretyczne i praktyczne, korzystając przy tym ze słowników, tablic i innych pomocy naukowych. A więc:

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:

- opanował w dużym zakresie wiadomości określone programem nauczania,
- poprawnie stosuje wiadomości do rozwiązywania typowych zadań lub problemów,
- potrafi wykonać zaplanowane doświadczenie z fizyki, rozwiązywać proste zadania lub problemy,
- sprostą wymaganiom koniecznym, podstawowym i rozszerzającym.

Wymagania na stopień bardzo dobry – dotyczą stosowania wiadomości i umiejętności w sytuacjach problemowych (np. szczegółowa analiza procesów fizycznych), w projektowaniu i wykonywaniu doświadczeń potwierdzających prawa fizyczne, rozwiązywaniu złożonych zadań rachunkowych (wyprowadzanie wzorów, analiza wykresów) oraz przedstawionych wiadomości ponadprogramowych związanych tematycznie z treściami nauczania. A więc:

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:

- w pełnym zakresie opanował wiadomości i umiejętności programowe,
- zdobył wiedzę potrafi zastosować w nowych sytuacjach,
- jest samodzielny – korzysta z różnych źródeł wiedzy,
- potrafi zaplanować i przeprowadzić doświadczenia fizyczne,
- rozwiązuje samodzielnie zadania rachunkowe i problemowe,
- osiąga sukcesy w konkursach szkolnych (o ile są organizowane),
- sprostą wymaganiom koniecznym, podstawowym, rozszerzającym i dopełniającym.

Wymagania na stopień celujący – są to wszystkie wymienione powyżej wymagania.

A więc:

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:

- potrafi stosować wiadomości w sytuacjach nietypowych (problemowych)
- umie formułować problemy i dokonuje analizy lub syntezy nowych zjawisk,
- umie rozwiązywać problemy w sposób nietypowy,
- osiąga sukcesy w konkursach poza szkolnych (na szczeblu rejonowym i wojewódzkim),
- sprostą wymaganiom koniecznym, podstawowym, rozszerzającym i dopełniającym.

Wymagania dla uczniów posiadających opinię lub orzeczenie

Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej o specyficznych trudnościach w uczeniu.

I. Podczas oceniania:

- dostosowanie wymagań edukacyjne do indywidualnych możliwości ucznia,
- dobór metod i form oceniania do indywidualnych możliwości ucznia,
- podczas odpowiedzi ustnych dłuższe oczekiwanie na odpowiedź, powtórzenie pytania, precyzowanie jasno i krótko pytania,
- podczas robienia notatek - ograniczenie do najistotniejszych wiadomości,
- wydłużenie czasu pracy przy pisemnych formach wypowiedzi,
- zmniejszenie ilości zadań podczas prac pisemnych,
- ocenianie prac pisemnych tylko pod względem zawartości merytorycznej, poziom graficzny pisma i estetyka nie mają wpływu na ocenę;

Uczeń z zespołem Aspergera:

- starannie należy wybrać miejsce do siedzenia w klasie, biorąc pod uwagę czynniki rozpraszające uwagę,
- przy zadawaniu pytania wskazane jest dłuższe oczekiwanie na odpowiedź, powtórzenie pytania,
- wskazane jest wydłużenie czasu pracy przy pisemnych formach wypowiedzi,
- należy robić krótkie przerwy między zadaniami, tak aby dać czas na ich przetworzenie,
- podawać tylko jedno polecenie na raz,

- wydawanie poleceń musi być jednoznaczne,
- w ocenianiu przywiązywać wagę do wypowiedzi ustnych, a prace pisemne jeśli to możliwe stosować w formie testów.

Uczeń z dysalkulią:

- możliwe jak najczęściej w trakcie samodzielnej pracy udzielać pomocy i wyjaśnień, podchodzić do ucznia,
- pracować z uczniem na zajęciach wyrównawczych, często utrwać opanowane umiejętności,
- dawać więcej czasu na rozwiązywanie zadań,
- nagradzać za wysiłek i pracę, a nie jedynie za jej efekty,
- pozwolić na wykonywanie wszelkich obliczeń, które pozwolą dojść do poprawnego rozwiązania, nie wymagać metody przyjętej przez nauczyciela, ale pozwolić przyjąć własną strategię rozwiązywania zadania. Wykonywanie operacji matematycznych jest obniżone.

Uczeń słabowidzący:

- pozwolić zajmować uczniowi dogodne dla siebie miejsce w klasie, aby samodzielnie regulował dopływ światła,
- podczas pracy na lekcji umożliwić uczniowi korzystanie z typoskopu do odznaczania tekstu i kolorowych flamastrów do podkreślania,
- wydłużać czas podczas prezentacji rzeczy nowych i szczegółowych,
- umożliwić pracę z materiałami pisanymi powiększoną czcionką,
- indywidualizować wymagania i ocenianie w zakresie zadań wymagających szczegółowych obserwacji,
- wydłużać czas dla czynności związanych ze spostrzeżeniem, czytaniem i pisanem.

10. Ocena końcowa (klasyfikacyjna)

1. Wystawiana jest na koniec pierwszego semestru lub koniec roku szkolnego. Ocena ta jest wynikiem wszystkich umiejętności ucznia na podstawie ocen cząstkowych, czyli będzie uwzględniać wszystkie oceny jakie wystawiono – indywidualne chęci ucznia oraz jego wkład pracy. Na dwa tygodnie przed klasyfikacyjnym półrocznym lub rocznym posiedzeniem rady pedagogicznej nauczyciel informuje ucznia i jego rodzica (opiekuna prawnego) o wszystkich proponowanych ocenach rocznych (śródrocznych), a fakt ten odnotowuje w dzienniku lekcyjnym lub elektronicznym.

11. Stosowane formy oceniania.

Metody sprawdzenia osiągnięć uczniów mogą być następujące:

- odpowiedź ustna (minimum jedna w semestrze),
 - sprawdzian, testy (minimum jeden w semestrze),
 - prace klasowe działowe (minimum jedna w semestrze),
 - kartkówki (minimum dwie w semestrze),
 - prace domowe (minimum jedna w semestrze).
- Sprawdziany, testy obejmujący materiał powyżej 5 lekcji.
 - Prace klasowe działowe – odbywać się będą po zakończeniu działu, będą zapowiedziane oraz wpisane ołówkiem do dziennika przynajmniej na tydzień wcześniej, oddane w terminie 14 dni od ich napisania (w przypadkach szczególnych np. choroba nauczyciela lub dni wolne od zajęć dydaktycznych, termin oddania ocenionych prac może ulec zmianie). Każdy uczeń jest zobowiązany do napisania sprawdzianu działowego, w razie nieobecności na sprawdzianie ustala wraz z nauczycielem następny termin sprawdzianu.

Sprawdzian, test lub prace klasową działową może poprawić uczeń, który otrzymał ocenę niedostateczną (w szczególnym przypadku ocenę dopuszczającą) w terminie ustalonym przez nauczyciela.

W przypadku gdy uczeń był nieobecny na zajęciach a klasa w tym czasie pisała prace klasową działową uczeń pisze w terminie ustalonym przez nauczyciela.

Norma ilościowa zamiany punktów na stopnie

- 98-100% pkt - celujący
 - 90 - 97 % pkt. - bardzo dobry,
 - 75 - 89 % pkt. - dobry,
 - 50 - 74 % pkt. - dostateczny,
 - 35 - 49 % pkt. - dopuszczający,
 - mniej niż 34 % pkt. - niedostateczny.
-
- Odpowiedź ustna- na początku każdej lekcji co najmniej jedna osoba, będzie przypominała wiadomości poznane i omówione podczas dwóch lub trzech ostatnich zajęć.
 - Kartkówki - obejmują materiał z trzech ostatnich lekcji.
 - Praca na lekcji (indywidualna lub grupowa, aktywność, ćwiczenia praktyczne), prezentacje uczniowskie w postaci referatów, plansz, pomocy wykonanych przez uczniów - dla chętnych. Oceniana jest na tej samej lekcji w formie stopnia lub plusów (+/-).
 - Zadanie domowe - przynajmniej jedna osoba na lekcji odczytuje pracę domową, pozostali uczniowie mają sprawdzoną pracę ilościowo. W przypadku gdy uczeń niepoprawnie odrobi zadaną pracę nie otrzymuje oceny niedostatecznej. Jeśli uczeń nie zgłosi braku zeszytu lub pracy domowej przed lekcją otrzymuje ocenę niedostateczną.
 - Konkursy przedmiotowe - laureaci konkursów przedmiotowych o zasięgu wojewódzkim i ponadwojewódzkim oraz laureaci i finaliści olimpiad przedmiotowych otrzymują z danych zajęć edukacyjnych celującą roczną (semestralną) ocenę klasyfikacyjną. Uczeń, który tytuł laureata konkursu przedmiotowego o zasięgu wojewódzkim i ponadwojewódzkim, bądź laureata lub finalisty olimpiady przedmiotowej uzyskał po ustaleniu albo uzyskaniu semestralnej oceny klasyfikacyjnej z zajęć edukacyjnych, otrzymuje z tych zajęć edukacyjnych celującą końcową ocenę klasyfikacyjną.